

Durant catorze anys va presentar el programa de ràdio líder d'audiència a Catalunya. No és fàcil conduir durant tant de temps i amb tant d'èxit aquest comboi. Però el 27 de juny del 2008, Antoni Bassas comunicava als seus oients d'*El matí de Catalunya Ràdio* que abandonava per desacords amb la direcció de l'emissora a l'hora de planificar la renovació del programa. Després d'una sòlida trajectòria a la ràdio i la televisió, les seves reflexions sobre el periodisme que ve i les perspectives de canvi en la professió ens arriben quan es troba a punt d'iniciar un nou repte: la corresponsalia de TV3 a Washington.

“No tinc dret a queixar-me”

Núria Ecur
Fotos: Sergi Ruiz

Et continuen preguntant si ara dorms més?

Sí, és curiós. Això de matinar molt a la ràdio fascina el *personal*. Però la pregunta d'aquest estiu, després de deixar Catalunya Ràdio, va ser si em prendria un any sabàtic. Jo els deia que podent-me llevar a altes hores del matí, com les set o dos quarts de vuit... per a què volia un any sabàtic?

Recordes quan tenies nou anys i miraves fascinat les connexions de Jesús Hermida des de Nova York?

Sí, és clar. Si volies veure el món, no hi havia res més. A part que Hermida era un comunicador en una tele de locutors.

També, de petit, et sabies de memòria el nom de tots els corresponsals de La Vanguardia.

Ells eren com l'Internet de l'època. Em semblaven molt afortunats. I a casa, la lectura de *La Vanguardia* era un ritual.

Te'n vas a Washington per quatre anys, com a corresponsal de TV3. Què hi vols fer?

Sospito que l'agenda i les *breaking news* s'emportaran el 60% o el 70% del temps. Amb això només pots fer dues coses: valorar-ho correctament i descobrir aquell detall que només pot captar el que és allà, perquè el que és el gruix de la notícia ja ha arribat a Catalunya

molt abans que la teva crònica. I el 30% o el 40% restant és el més difícil: sortir al carrer a trobar-se amb el paisatge i retratar-los. Això i captar les claus de la política exterior americana, per la part que ens toca.

I com els explicaràs a ells com és Catalunya?

La credencial m'ho va a posar més fàcil: sóc el corresponsal de la Televisió de Catalunya. La curiositat dels nord-americans farà la resta.

Des que vas deixar Els matins molts oients han manifestat el seu “mono” cap a tu. Tu també tens “mono” d'oients?

No, més aviat trobo a faltar el resultat instantani de les decisions que prens en directe. Fer ràdio és gairebé com actuar en un teatre: la reacció del públic és immediata. Però si parlem de “mono” d'audiència, crec que jo jugava amb avantatge perquè ja em notava al final d'aquesta etapa. Hi portava catorze temporades. El meu equip i jo havíem batut tots els rècords d'audiència, havíem transmès des de Maputo, Quito, Nova York, Berlín, què sé jo! Des de Verges, des de la Moncloa, amb Aznar i Zapatero... Havíem transmès sota l'aigua i des d'un paraigües... Jo sabia que si no era aquest any seria el proper, fins i tot ho



Antoni Bassas finalitza la seva etapa a Catalunya Ràdio per començar-ne una altra amb TVC als Estats Units.

havia verbalitzat als despatxos de direcció. Clar que el final va ser barroer. I és evident que encara m'emociona recordar l'últim dia. És inoblidable, totes aquelles persones que van venir a dir adéu però també gràcies... entre dolgudes i agraïdes. Aquells dies van arribar més de dos mil correus i centenars de cartes. Tothom explicava la seva relació particular amb el programa. I tan emocionant com allò va ser quelcom que no es va veure des del carrer...

Explica, explica...

Desenes de companys de la ràdio van baixar espontàniament des de tots els departaments de la casa fins a l'estudi per mostrar-nos el seu afecte. Per a tot

l'equip, aquest és el premi més gran de la nostra vida professional.

L'Ondas per a quan?

Doncs per a *El matí de Catalunya Ràdio* ja no serà. No ens el van donar

"Sabia que si no era aquest any seria el proper. Clar que el final va ser barroer"

mai. El vam guanyar per l'"Alguna pregunta més?".

Com va el curset de corresponsal?

He, he... Bé, a Informatius de TV3 hi ha un llibre d'estil i l'experiència de molts anys, i durant un parell de setmanes una

periodista i una actriu et posen davant els problemes més freqüents i t'ensenyen a sortir del pas. Pot semblar obvi però t'asseguro que és un luxe.

En què t'han hagut de corregir?

Després de tants anys de ràdio he hagut de recuperar la postura davant la càmera.

La televisió genera més adrenalina que la ràdio?

A la ràdio em sento més còmode, clar, però el vertigen per la responsabilitat és el mateix.

Sempre has insistit en com n'és d'important el criteri, això que es necessita per decidir la direcció on es posarà el



Bassas reconeix que després de tants anys fent ràdio ha de recuperar la postura davant la càmera.

focus d'allò informatiu. Com serà aquesta mirada? Per què hem de confiar que serà diferent?

Perquè els meus ulls ja tenen trenta anys de professió. I perquè, alhora, la meua mirada sobre els Estats Units serà nova. És a dir, vaig amb la il·lusió del principiant i la seguretat del veterà. Sense a priori ni rutines, però amb la tècnica i la capacitat de decidir en poc temps.

El gremi està molt malament, Bassas. Tens por de la trajectòria de l'ofici periodístic?

La por no acostuma a definir el meu estat d'ànim. Deixa'm anar a la contra.

A la contra?

Tu i jo vam anar a la universitat al començament dels vuitanta. Recordaràs la frase amb què ens solien rebre alguns col·legues-professors "La universitat és

una fàbrica d'aturats". Tancaven diaris i no hi havia la quantitat de ràdios i televisions que hi ha ara, i per descomptat, gens d'Internet. Èpoques difícils per al gremi? Mai no hi ha hagut èpoques fàcils.

Noto la intenció de veure el got mig ple.

És que m'agafes en un moment d'una mica d'emprenyament personal contra

"Èpoques difícils per al gremi? Mai no hi ha hagut èpoques fàcils"

el que podríem anomenar "difusió generalitzada del desànim" càrrec de prescriptors de pessimisme. Al final, aquest país en general, i el gremi periodístic en particular, si tenen algun risc, és el d'acabar morint per un excés de diagnòstic pessimista.

Per solucionar problemes caldrà diagnosticar-los primer.

Val, però és que sembla que ens hàgim especialitzat en diagnosi. I el diagnòstic per si sol no cura. Després cal passar al tractament. A mullar-se, anem. Mira, no es tracta de ser un optimista antropològic, però valors com l'esforç, el talent individual, la capacitat de treballar en equip, estimar el que es fa..., aquestes coses que fins i tot fa una mica de vergonya confessar en públic, tot això continuarà sent bàsic per obrir-se camí en aquesta professió i en la vida. No podem desmoralitzar ni el gremi ni el país. He sentit massa queixes de col·legues que no feien ni així per canviar la seva situació. D'acord que el periodista se'n va a casa atrapat per les contradiccions entre el que fa i el que li agradaria fer. Però sospito que sempre ha estat així, i no veig una altra manera de lluitar contra això

que reduir cada dia la distància entre el desig i la realitat. Reduir-la a l'hora d'escriure, de discutir a la redacció, de defensar-se al comitè professional i davant l'empresa... Repetir que estem malament sense actuar em sembla un desistiment, i un exercici de nostàlgia d'un passat que, en el fons, mai no va ser tan ideal.

Parlant de país... Tu deies que "ser català passa factura".

Vejam, he intentat, durant aquests catorze anys a la ràdio, practicar un periodisme molt enganxat a les dificultats objectives de la vida de cada dia, però amb un decidit i gens amagat esperit positiu. Jo sóc dels que cada dia dono gràcies perquè quan obro l'aixeta de la dutxa surt aigua...

Això et sorprèn.

No, em fa la vida molt fàcil i em responsabilitza, perquè no només surt aigua. És que, a més a més, surt calenta! Ja m'entens... Això li deu passar a una quarta part de la humanitat només. Si em poso malalt, m'atendrà un metge que paguem entre tots. O sigui que, d'entrada, quan em llevo no estic en crisi, estic en el millor dels mons possibles. Mira, cadascú que faci el periodisme que cregui que ha de fer. El que dic, és que aquell que jo he practicat, i amb èxit demostrat, comença per dir a la gent: "Sí, miri, ja sabem que la vida és molt dura i et juga males passades, però el nostre punt de partida no està gens malament." Això, si ens mirem com a societat. Després, si ens mirem com a país, Catalunya està molt millor que el que pretenen aquests que han decidit que siguem un problema.

Creure'ns que Catalunya és un handicap?

Sí. Hi ha mitjans i partits que viuen de presentar Catalunya com un problema.

Tant, que al final ens ho creurem. Bé, doncs m'hi nego. Per què? Primer, clar, perquè és mentida i, segon, perquè, d'entrada, què sé jo, un 70 o 80% dels nostres problemes són els mateixos que els de qualsevol país del primer món. Els derivats de la globalització: emigració, deslocalització, crisi financera, superioritat de la indústria cultural anglosaxona... Tot això és compartit.

"Simplement penso que en totes les èpoques hi ha qui fa honor a la professió i qui la suporta"

Quin tant per cent de problemes són els nostres?

Doncs, la resta. Alguns són problemes greus, perquè afecten la continuïtat de la nostra identitat, d'acord. Però així, a pes, una cultura perseguida i condemnada a l'extinció que es regenera en qualitat i quantitat una vegada i una altra és una victòria de la llibertat i de la cultura. La història de la Catalunya del segle XX a les mans de Hollywood donaria per a una epopeia amb final raonablement feliç. Però, vejam... hi ha algun país que no tingui problemes? És que els EUA no en tenen, de problemes? És que no ens han causat prou problemes a la resta del món amb els seus propis? Tenir problemes forma part de la condició humana. Viure subratllant-los és malaltís. Continuem amb la professió?

"Ja vaig dir que no tenia cap prova de pagar una factura política, però no es pot negar que la convicció és al carrer"

Doncs, sí. Deixa'm dir-te primer que és la primera vegada que et descobreixo en sincer desacord amb les declaracions de Joaquim M. Puyal que, en una entrevista a l'Avui, explicava que "estem en plena decadència". I em temo que es referia tant a la professió com al país.

Una persona amb l'autoritat d'en Puyal, acreditada amb molts anys d'exercici digne de la professió, fa bé d'utilitzar aquest tipus de titulars per cridar-nos l'atenció. I tot i que un volgués veure'l fent altres coses a part del futbol, només puc mostrar el meu respecte cap a qui ha passat pels mitjans d'aquest país i ha fet millors els mitjans i el país. D'alguna manera, aquesta actitud d'encoratjar la societat, de donar-li una certesa diària des dels mitjans, la vaig aprendre d'ell.

Una cosa, i preocupant, deu ser veritat: hi ha un retrocés de la independència professional.

Sí, a causa del pas endavant del poder econòmic i també del polític. Hi ha indicis clars d'autocensura, de manca de coratge i de compromís, és cert. Però quan tu i jo vam començar, què hi havia? Nosaltres vam estrenar la democràcia i fins i tot vam conèixer col·legues que havien treballat sota el franquisme, amb el sentit crític destruït, que actuaven amb servilisme cap al poder.

Ara no?

Sí, ara també, i és pitjor, clar. Simplement penso que en totes les èpoques hi ha qui fa honor a la professió i qui la suporta.

I la millor resposta possible a això? Com fer front al deteriorament?

Jo crec que és el compromís.

No creus que a tu el compromís t'ha passat factura? Factura política?

Ja vaig dir, en el meu últim minut, que no en tenia cap prova, però a aquestes alçades no es pot negar que la convicció és al carrer. Deixa'm que t'ho digui amb unes paraules de Lluís Foix.

Aquest estiu va escriure:

“No crec en les conspiracions ni en els complots, però em costa creure com els nous responsables de la ràdio pública s’han deixat escapar en Bassas amb arguments que hi havia ‘diferències insalvables’. No les conec, però de ben segur que eren superables. Em sembla que la causa de tot és que no era del tot de ningú, no s’havia entregat als poders polítics i altres forces poderoses que s’obstinaven a controlar els mitjans de comunicació. No diré que a Catalunya no hi ha llibertat, però sí que tenim un problema amb la llibertat. En Bassas no ho va tenir fàcil en els últims temps de Pujol. Tampoc en el tripartit de Maragall ni en el de Montilla. Solia dir-me que la ràdio pública catalana no havia de canviar amb els canvis de governs. Vull pensar que les causes polítiques no han estat determinants en el seu abandó del programa líder del país. Però només cal veure les reaccions d’uns i altres. Els silencis també parlen.”

Afectes personals a part, crec que l’encerta. Però això ja és el passat. I per a mi són més importants els catorze anys que les tres últimes setmanes.

Irreparable?

No tinc dret a queixar-me. He tingut catorze anys per fer el que he volgut i ara, d’alguna manera, he pogut triar el meu futur professional.

Sempre has dit que l’èxit és poder fer, en cada moment, el que un vol i creu que ha de fer.

Per això crec que no és una factura, sinó una nota de despeses que es va quedar sota la tassa de cafè.

Continues tenint la mateixa opinió sobre els mitjans públics i privats quant al grau de llibertat de maniobra?

Veig els meus col·legues dels mitjans privats patir moltíssim, perquè el criteri empresarial s’imposa per sobre del criteri professional. Com si el criteri pro-

fessional no tingués en compte les necessitats empresarials!

I en premsa?

En premsa veig amb preocupació la desaparició d’algunes signatures que no m’explico com se’n pot prescindir, quan aporten un relleu a les seves capçaleres

“He tingut catorze anys per fer el que he volgut i ara, d’alguna manera, he pogut triar el meu futur professional”

que justifica l’euro del quiosc. Això i la cada cop més exigent càrrega del grup empresarial: quan un diari té una tele i una ràdio, les altres no existeixen si no

és per airejar o magnificar-ne els problemes. I els mitjans públics s’han de preocupar per la seva continuïtat, amenaçada per una concepció extremista del mercat, quan, en realitat, continuen donant a la societat quelcom que el mercat que s’expressa a través dels privats ja no donarà mai.

Posa-me’n un exemple.

Algunes persones se m’acosten i em diuen: “És que TV3 ha perdut una mica.” I jo els contesto: “Vostè sap què

feien a les altres cadenes en el moment en què a TV3 estaven posant l’últim 30 minuts? Probablement algun entreteniment competitiu però banal. No podem

Perfil



Foto: Avui

Bassas després del darrer programa es dirigeix als oients congregats a la ràdio.

Antoni Bassas i Onieva, nascut al barri de Gràcia el 1961, va començar a treballar a Ràdio Joventut quan tenia tot just setze anys. El 1981 s’integra a *Futbol en català* amb Joaquim M. Puyal, amb qui realitzarà al llarg de catorze anys unes vuit-centes retransmissions, la qual cosa li permetrà escriure el llibre *A un pam de la glòria*. Llicenciat en Ciències de la Informació (UAB), ha obtingut grans èxits d’audiència i importants premis. Entre el 1988 i el 1991 treballa en programes de televisió com *Tres pics i repicó*, *Vostè jutja* o *La vida en un xip* i el 1993 presenta *Polèmic*. Ha estat guionista de programes com *El joc del segle* i és ànima pionera de l’*Alguna pregunta més*. El 1999 codirigeix i presenta *Aquest any*, *Cent!* i tres anys després *A contracorrent*, entrevistes en profunditat a personatges de fama mundial. Va presentar diverses emissions de la Marató. En els últims catorze anys ha conduït *El matí de Catalunya Ràdio*, líder d’audiència de la ràdio a Catalunya. El 2009 serà el corresponsal de TV3 a Washington.

perdre de vista el que significa per a la societat que un canal generalista emeti un reportatge acurat en el fons i en les formes, sense aquests trucs efectistes que sovintegen en algunes cadenes que filmen un parell de drogoaddictes punxant-se a contrallum i ens fan creure que allò és teledenúncia.

Però la directora de TV3 va declarar fa poc que és “una cadena que s’ha tornat més minoritària”.

No sé exactament amb quina intenció va utilitzar aquesta paraula. Però en termes d’audiència està funcionant molt bé, no només en entreteniment, sinó amb els seus informatius. I és en els informatius on una cadena parla.

Llavors una cadena és el que són els seus informatius?

No només, però sí en bona part. Als informatius es troba el punt de vista de la cadena, quin és el seu relat de la vida, la seva capacitat per fer bé allò quotidià i el seu grau de compromís a l’hora de tractar el telespectador com a ciutadà i no com a consumidor.

“Si a algú li molesta la Televisió de Catalunya és que, de fet, el que li molesta és Catalunya.” Saps de qui és aquesta frase?

Hi estic d’acord.

És teva.

Continuo subscriuint-la. Una televisió nacional és la prova contemporània de l’existència d’un país.

“En el cas que el teu sentiment nacional sigui català, et converteix en un tipus incòmode”, vas escriure.

En el moment en què la teva realitat cultural no s’ajusta exactament al teu passaport, o molesta, o fa mandra, o ets com una raresa antropològica. Em va passar al Fòrum, participant en una taula rodona. El conductor estava pre-

sentant: en tal, periodista; en tal professor; Bassas, periodista català. Calia? El que passa és que cal saber conviure amb això i, és clar, no reduir la vida a aquesta problema, entre altres coses perquè com acostumo a repetir a casa davant el “jove auditori”: Miró, Calsals, Gaudí, Adrià o Gamper han arri-

“Una televisió nacional és la prova contemporània de l’existència d’un país”

bat lluny en la seva professió i ens han posat a tots en el mapa sense necessitat de barallar-se cada dia pel passaport.

En periodisme és més fàcil manar o obeir?

A la vida, és molt més difícil manar que obeir.

Ara deixaràs de manar.

No creguis, m’hauré de manar a mi mateix.

I això com ho portes?

Hi ha dies que obeeixo poc.

“El pitjor per a un crític és que abans de llegir-lo ja sàpigues què dirà”. Això també és teu. Hi estàs preparat?

Bé, hi estic bastant acostumat. Sempre he tingut una lupa al damunt.

“La mirada del periodista ha de ser subjectivament responsable o responsablement subjectiva”

Seguim amb les teves frases: “Hi ha gent que confon informació amb periodisme. Un prospecte de farmàcia porta informació. Però no és periodisme.” Què canviaries dels informatius?

Als de TV3 els incorporaria una mica més de mirada pròpia de l’editor. Se-

gons l’esquema clàssic, una notícia respon a una sèrie d’interrogants. Normalment, el més difícil és el “perquè”. Quan has d’explicar el perquè és quan sorgeix la diferència de mirades entre professionals.

El periodisme és interpretació, en qualsevol cas.

Per això, davant d’una notícia “hem” d’interpretar. La diferència està entre el “perquè” del periodista i el “perquè” que donaria qualsevol persona del carrer. El periodista està facultat a ser qui faci el relat de les coses en virtut d’un contracte social no escrit. I aquest relat ha de fer-se de manera professional, no dic objectiva perquè el periodista és persona i les persones no són objectes, són subjectes.

Com ha de ser la mirada del periodista?

Subjectivament responsable. O responsablement subjectiva.

Si hi ha una virtut que tu valores és la barreja de rigor amb humor. On el deixaràs a la teva nova feina?

Jo no concebo la vida sense sentit de l’humor.

Llavors acceptaràs bé les paròdies o la repetició de les teves equivocacions a l’Alguna pregunta més?

No podria ser de cap altra manera! De fet, ja la mateixa nit de les eleccions americanes Cuní i un servidor vam guanyar el premi a l’embolic de la setmana pel típic numeret provocat pel retard del retorn dels satèl·lits.

La família, contenta?

Il·lusionada, responsabilitzada... i a la velocitat del raig. Tallant circuits aquí i obrint-los allà.



El popular periodista reconeix estar il·lusionat davant la seva nova etapa laboral.

Un es pot rellegir un article tantes vegades com vulgui, però ningú es torna a escoltar una intervenció per ràdio i difícilment es torna a posar un programa de televisió que ja ha vist. És la premsa, al final, des de la seva fragilitat, el més perdurable?

La ràdio i la televisió ja no són efímeres, des que la digitalització ha posat milers d'hores en un llaç, tot es penja a la Xarxa i és recuperable a l'instant. D'altra banda, sempre us he sentit dir, a la gent de premsa, que "les notícies d'ahir emboliquen l'entrepà de demà." El periodista sap que, per definició, el que fa és efímer.

Ja t'has fixat en els rellotges d'Obama i McCain?

És veritat que sempre procurava mirar

el rellotge del meu entrevistat... No sé què portaran. Dels gustos musicals d'Obama, que és del meu any, del 61, sé que coincidim en l'Elton John, l'Earth, Wind & Fire i l'Stevie Wonder.

I tu també llegeixes cada dia el New York Times?

"Suposo que trobaré a falta el contacte físic amb la família i els amics... i el meu seient del Camp Nou"

Ara sí. No sé si ens decebrà l'Obama, però crec que a qualsevol, encara que no sigui americà ni angloparlant, i vingui d'aquesta vella Europa que ja està de tornada de tot, l'Obama aconseguirà fer-li vibrar les fibres cíviques. S'ha pas-

sat la campanya recordant la frase de Jefferson: "Tots els homes han nascut iguals", perquè la seva victòria era, en el fons, la de la igualtat. Els Estats Units tindran un president i una primera dama negres, o afroamericans, com prefereixin allà. És a dir, la seva victòria acostuma la realitat a la retòrica, perquè és la garantia de futures victòries de gent que no pertanyen a cap elit i això, en aquests temps de dèficit de veritat en el discurs públic, sona reparador.

Carisma a banda, el veus una altra icona històrica com Kennedy? Tu que ets un apassionat de la història contemporània?

No ho sé, crec que tots continuem buscant Kennedy i allò ja va passar. Hi ha similituds: la joventut, les nenes, una mare activa... i la seva eloqüència. Encara no és president i ja ens ha deixat allò de "us han dit que aquestes eleccions eren sobre mi, però són sobre vosaltres." Els seus discursos busquen aflorar el millor de la gent. Són discursos inclusius, que insuflen confiança.

Et veig molt semiòtic.

Com deia aquell "és que estic llegint molt aquests dies". Però és cert, en el discurs de McCain hi havia rastres d'alguna cosa que vam patir per aquí no fa gaire: el contrari és terrorista.

Què trobaràs a falta de la teva terra?

Dona, avui qui se'n va a Amèrica ja no puja a un vaixell i saluda amb un mocador allà lluny per no tornar... Cada dia hauré de parlar un munt de vegades amb Barcelona. No ho sé, suposo que trobaré a falta el contacte físic amb la família i els amics... i el meu seient del Camp Nou.

No cal experimentar nostàlgia abans d'anar-se'n, diuen.

Ja he fet les meves maletes "mentals".